

การใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษา Using Mind Mapping to Improve Students' Reading Comprehension Skill

ลฎาภา คิมอิง^{1*} ภาวิณี เจริญศิริสุททิกุล² อุบล มะระ³

Ladapha Kim-ing^{1*} Pawinee Charoensirisuttikul² Ubon Mara³

คณะแพทยศาสตร์ เวชศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย

Corresponding Author, e-mail: skiming4@gmail.com

(Received: 7 July 2023, Revised: 27 July 2023, Accepted: 29 July 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษา และ 2) ศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษานี้ คือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย ทุกคนที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเชิงวิชาชีพด้านสุขภาพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 162 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบทดสอบและแบบประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย, และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) หลังการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 46.15 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 6.76 แต่ในขณะที่ก่อนการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 38.81 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 5.80 ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษามีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ 2) ผลประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษาอยู่ในระดับเกณฑ์ดีมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.16 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 นอกจากนี้จากการรวบรวมข้อมูลการประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่านักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนที่ความคิดจึงสามารถคิดวิเคราะห์และออกแบบการเขียนแผนที่ความคิดได้ด้วยตนเองจึงเป็นเหตุให้นักศึกษาจดจำและเข้าใจข้อมูลสำคัญจากบทความที่อ่านได้จึงมีพัฒนาการด้านการอ่านจับใจความที่ดีขึ้นหลังการใช้แผนที่ความคิด อีกทั้งยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันอีกว่านักศึกษามีการนำแผนที่ความคิดไปใช้ประโยชน์ได้กับรายวิชาอื่น ๆ จึงควรส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนการใช้แผนที่ความคิดกับนักศึกษารุ่นต่อ ๆ ไป

คำสำคัญ: แผนที่ความคิด, การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ, เจตคติของผู้เรียน

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to compare the mean scores of a pretest and posttest mind mapping to improve students' reading comprehension skill and 2) to study the students' attitudes toward using mind mapping to improve students' reading comprehension skill. The target group was 162 second-year nursing students for Faculty of Nursing in Chiang Rai College who were studying English for health profession in the first semester of academic year 2022. The researchers collected the data by using a reading comprehension test, and the attitude measurement form. The data were analyzed statistically for mean and standard deviation.

The findings of this study were as follow: 1) after using mind mapping to improve student's reading comprehension skill, the mean scores of a posttest showed 46.15 with standard deviation 6.76 that was higher than the mean scores of a pretest that showed 38.81 with standard deviation 5.80. Then the difference between a pretest and a posttest showed 7.34 at 0.05 level of statistical significance. And 2) the mean scores of students' attitudes toward using mind mapping to improve students' reading comprehension skill showed 4.16 with standard deviation 0.72 that was at high level. Based on the findings of the study, the collected data indicated that the students could understand how to use mind mapping that make them know how to analyze the context. This could support them to improve their reading comprehension skill. Moreover, they could use mind mapping to other subjects. Consequently, these students agreed with teaching mind mapping to other students.

Keywords: Mind mapping, Improving students' reading comprehension, Students' attitudes

บทนำ

ปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในหลาย ๆ ภาษาที่ใช้ติดต่อกันอย่างมากมาย ด้วยเหตุนี้ภาษาอังกฤษจึงเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในสังคมไทยปัจจุบันและยังผนวกกับประเทศไทยกำลังพัฒนาย่อมต้องสร้างศักยภาพของประชาชนให้มีประสิทธิภาพในการสื่อสารด้วยไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเพื่อให้การสื่อสารนั้นเกิดประสิทธิภาพทั้งกับผู้ส่งสารและผู้รับสารด้วย ดังนั้นทุกสาขางานอาชีพก็ย่อมต้องพัฒนาตนเองและยังเป็นอาชีพพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการผู้ป่วยด้วยแล้วการสื่อสารย่อมสำคัญมากเนื่องจากงานพยาบาลต้องพบปะผู้คนจึงต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดีและยังยุคนี้เป็นยุคของโลกไร้พรมแดนด้วยแล้วก็มีผู้ป่วยที่เป็นชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น ฉะนั้นการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ย่อมเป็นผลดีกับทั้งสองฝ่าย

แต่อย่างไรก็ตาม การเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยยังมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควรปัญหาที่พบได้อย่างหนึ่งคือ ผู้เรียนยังขาดทักษะการอ่านที่ดีซึ่งมีความคล้ายคลึงกับนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเชิงวิชาชีพด้านสุขภาพซึ่งผู้วิจัยได้ผู้สอนนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย ได้พบปัญหานี้ในขณะที่ทำการเรียนการสอนจึงได้สอบถามนักศึกษาสิ่งที่พบสอดคล้องกันคือ นักศึกษาไม่สามารถจับประเด็นสำคัญของบทความที่อ่านได้ซึ่งเกิดจากยังขาดการจัดระเบียบความคิดจากบทความที่อ่าน ไม่สามารถมองเห็นภาพรวมของบทความที่อ่านได้จึงนำไปสู่การอ่านที่ไม่เกิดประสิทธิภาพ ไม่เข้าใจ สับสน อ่านวกไปวนมา ไม่สามารถเชื่อมโยงความคิดหรือวาดภาพทางความคิดจากบทความที่อ่านได้ ไม่สามารถมองความสัมพันธ์ของบทความที่อ่านได้ว่าควรเริ่มจากหัวข้อใหญ่แล้วค่อยแตกย่อยออกมาเป็นหัวข้อเล็ก ๆ หรือในทางตรงข้ามจากหัวข้อย่อยเล็ก ๆ สามารถนำมารวมกันเป็นหัวข้อใหญ่ หรือในส่วนประกอบเล็ก ๆ นั้นยังมีองค์ประกอบย่อยอะไรแตกย่อยลงไปอีกจึงเป็นเหตุให้การอ่านนั้นยังไม่สัมฤทธิ์ผล ไม่เกิดการคิดวิเคราะห์ ไม่สามารถแยกแยะประเด็นสำคัญต่าง ๆ ได้จึงนำไปสู่การตัดสินใจไม่ได้ ไม่สามารถตอบคำถามจากแบบทดสอบได้จึงส่งผลให้ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Mapping) มาใช้เป็นเทคนิคการเรียนการสอนเพิ่มเติมโดยแนวคิดนี้เป็นของ Tony Buzan ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกความจำชาวอังกฤษโดยได้นำเอาความรู้เรื่องสมองมาปรับใช้เพื่อการเรียนรู้ของเขาโดยพัฒนาจากการจดบันทึกแบบเดิมที่เป็นตัวอักษร เป็นบรรทัด ๆ เป็นแถว ๆ ใช้ปากกาหรือดินสอในการจดบันทึก เปลี่ยนมาเป็นบันทึกด้วยคำ ภาพ สัญลักษณ์ แบบแผ่รัศมีแตกรูปออกมา รอบ ๆ ศูนย์กลางเหมือนการแตกแขนงของกิ่งไม้โดยใช้สีสันทัน การเขียนแผนที่ความคิดของ Tony Buzan นั้นสามารถบันทึกได้ในทุก ๆ เรื่อง ทั้งในชีวิตจริงส่วนตัวและการทำงาน เช่น การวางแผน การตัดสินใจ การช่วยจำ การแก้ปัญหา การนำเสนอ และการเขียนหนังสือ เป็นต้น (ศุภโชค กำเนิดงาม, 2561) ซึ่งแนวคิดการเขียนแผนที่ความคิดนี้มีผู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นไว้หลายท่าน เช่น James Freeman (2021) ได้แสดงความคิดเห็นว่าการเขียนแผนที่ความคิดจะช่วยให้เราคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมากยิ่งขึ้นและยังสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาในเวลาเดียวกันได้ด้วย ส่วน Raphaela Brandner (2021) ก็ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การเขียนแผนที่ความคิดเป็นการนำเสนอข้อมูลเชิงกราฟิกแทนการจดบันทึกข้อความบนกระดาษแบบดั้งเดิม การเขียนแผนที่ความคิดจึงช่วยเชื่อมโยงความคิด มุมมองความคิด และใจความสำคัญเข้าไว้ด้วยกัน แนวความคิดเหล่านี้จะถูกจัดการโดยใช้โครงสร้างสองมิตินั้นคือหัวข้อหลักและข้อมูลสำคัญรองซึ่งใช้แผนที่เป็นศูนย์กลางการจัดวางเพื่อให้เห็นภาพความคิดอย่างชัดเจนโดยเชื่อมโยงความคิดย่อยแผ่รัศมีแตกรูปออกมารอบ ๆ ศูนย์กลางเหมือนการแตกแขนงของกิ่งไม้ และศิริพรรณ ชาญสุกิจเมธี (2561) ได้แสดงความคิดเห็นในเชิงเดียวกันว่าการเขียนแผนที่ความคิด คือ เครื่องมือที่ช่วยในการจัดการระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เรียบง่ายที่สุด มีรูปแบบการจดบันทึกที่สร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ เป็นการถ่ายทอดความคิด หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสมองลงบนกระดาษ โดยการใช้ภาพ สี เส้น และการโยงใยแทนการจดบันทึกย่อแบบเดิมที่เป็นบรรทัด ๆ

จากการแสดงความคิดเห็นของหลายท่านข้างต้น สิ่งที่ต้องการแสดงความคิดเห็นมีสอดคล้องกัน คือ การเขียนแผนที่ความคิดเป็นเครื่องมือจดบันทึกเชิงกราฟิกอย่างหนึ่งที่ใช้หัวข้อหลักเป็นจุดศูนย์กลางและมีหัวข้อสำคัญรองแตกย่อยออกมาเหมือนสาขาของกิ่งไม้ที่แผ่รัศมีออกมาโดยใช้ภาพ สัญลักษณ์ ลูกศร ลายเส้น สีเส้นเพื่อเชื่อมโยงแผนที่ความคิดที่เขียนขึ้นให้มองเห็นภาพชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้การจดบันทึกนั้นเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการได้ฝึกคิด รู้จักการแก้ปัญหาที่สืบเนื่องจากการได้ใช้ความคิดในการจำแนก แยกแยะ และวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณเพื่อเชื่อมโยงต่อการเขียนแผนที่ความคิดนั้น ๆ จากแนวความคิดเหล่านี้ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญและมองถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับที่จะเกิดขึ้นกับตัวของนักศึกษาเองต่อการได้ฝึกใช้สมองคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงหวังเช่นเดียวกันว่านักศึกษาจะสามารถนำความรู้นี้ไปใช้ต่อยอดกับรายวิชาอื่น ๆ หรือแม้แต่นำไปใช้กับชีวิตส่วนตัวและชีวิตในการทำงานด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทดลองนำแนวความคิดการเขียนแผนที่ความคิดนี้มาใช้เป็นเทคนิคการเรียนการสอนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนจึงได้ทำวิจัยขั้นเรียนนี้ขึ้นเพื่อหาคำตอบจากการใช้เทคนิคดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย ทุกคนที่เรียนในรายวิชา 03209 ภาษาอังกฤษเชิงวิชาชีพด้านสุขภาพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 162 คน
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565
3. งานวิจัยฉบับนี้ได้ดำเนินการโดยการทดสอบการอ่านจับใจความของผู้เรียนก่อนการใช้แผนที่ความคิด จากนั้นจะดำเนินการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เขียนแผนที่ความคิดในการจดบันทึกข้อมูลสำคัญด้วยตนเองที่ละรูปแบบพร้อมฝึกตอบคำถามจากบทความนั้น ๆ แล้วทำการทดสอบผู้เรียนหลังการใช้แผนที่ความคิดพร้อมทั้งทำแบบประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยในการเขียนแผนที่ความคิดนั้นได้ยึดหลักตามรูปแบบของ Alan Draper (2022) ซึ่งประกอบไปด้วยรูปแบบ 7 ชนิดดังนี้ 1. Flow map, 2. Multi-flow map, 3. Brace map, 4. Tree map, 5. Circle map, 6. Bubble map, และ 7. Double bubble map

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะของแผนที่ความคิด

James Freeman (2021) ได้ให้ความหมายของแผนที่ความคิดว่าเป็นวิธีการเขียนเชิงกราฟิกอย่างหนึ่งที่ใช้นำเสนอแนวความคิดซึ่งใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มองเห็นภาพโครงสร้างของข้อมูลได้อย่างชัดเจนขึ้น ช่วยให้เราวเคราะห์ข้อมูลได้ดีขึ้น และช่วยสร้างแนวความคิดใหม่ ๆ ดังนั้นแผนที่ความคิดจึงถูกสร้างขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการทำงานของสมอง ซึ่งก็มีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกับ Raphaela Brandner (2021) ที่ได้ให้ความหมายของแผนที่ความคิดว่าเป็นวิธีการเขียนเชิงกราฟิกที่ใช้นำเสนอข้อมูลซึ่งตรงกันข้ามกับการเขียนแบบดั้งเดิมที่ใช้เพียงการจดบันทึกลงในกระดาษแบบเป็นบทความ ส่วนการเขียนแผนที่ความคิดนั้นจะช่วยให้เราได้เชื่อมโยงความคิด มุมมอง และคำสำคัญเข้าไว้ด้วยกัน แนวความคิดเหล่านี้จะถูกสร้างในรูปของโครงสร้างแบบสองมิติ นั่นคือหัวข้อหลักจะอยู่ตรงกลางของแผนที่ และใจความสำคัญรองอยู่ล้อมรอบแผนที่เพื่อให้มองเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น การเชื่อมโยงหัวข้อหลักไปสู่ใจความสำคัญรองจะแผ่ขยายออกจากศูนย์กลางไปตามทิศทางของโครงสร้างเหมือนการแผ่รังสี ส่วนอีกแนวความคิดหนึ่งของ James Engvid (2017) ก็มีความหมายที่ความสอดคล้องกับสองแนวความคิดแรกที่ได้ให้ความหมายของแผนที่ความคิดว่าเป็นการสร้างกราฟิกเพื่อแสดงหมวดหมู่ที่อ้างอิงประเด็นสำคัญจากในหนังสือให้เข้าใจได้อย่างรวดเร็วขึ้นโดยการจดบันทึกและจัดระเบียบข้อมูลเหล่านั้นให้อยู่ในลักษณะเฉพาะคุณก็จะได้ข้อมูลในแบบที่คุณต้องการอย่างรวดเร็วและง่ายต่อความเข้าใจในประเด็นสำคัญที่อยู่ในบทความนั้น กระบวนการความคิดเกี่ยวกับการสร้างและออกแบบแผนที่ความคิดนี้ยังช่วยสมองของคุณให้เข้าใจและจดจำข้อมูลสำคัญได้ดีอีกด้วย และ Alan Draper (2022) ก็ยังมีแนวคิดในทางเชื่อมโยงกันว่าแผนที่ความคิดเป็นหนึ่งในวิธีที่ง่ายที่สุดในการนำข้อมูลมาแสดงเป็นภาพให้เห็นอย่างชัดเจนซึ่งจะใช้ในกระบวนการพัฒนาความคิดโดยเฉพาะที่เป็นระบบของการศึกษา

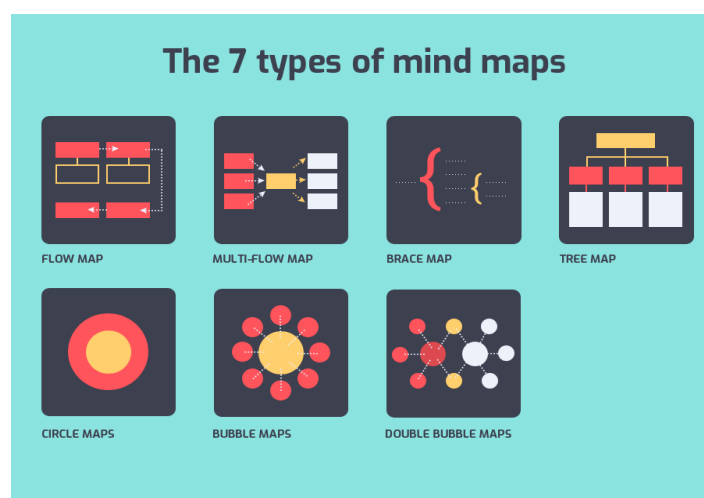
จากแนวความคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียนแผนที่ความคิด คือ เทคนิคการจดบันทึกเชิงกราฟิกที่ใช้นำเสนอข้อมูลเพื่อช่วยให้มองเห็นภาพโครงสร้างของข้อมูลสำคัญได้ง่ายต่อความเข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้นโดยการเขียนแผนที่ความคิดจะถูกสร้างและออกแบบเป็นโครงสร้างโดยมีหัวข้อหลักอยู่ตรงกลางและมีประเด็นสำคัญรองอยู่ล้อมรอบแผ่รัศมีออกมาตามทิศทางของข้อมูลนั้นโดยการสร้างและออกแบบแผนที่ความคิดเป็นการใช้สมองให้เกิดการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสรุปความสัมพันธ์นั้นโดยเกิดเป็นภาพโครงสร้างที่มองเห็นได้ชัดเจนง่ายต่อการจดจำและเข้าใจ

ความสำคัญของการเขียนแผนที่ความคิด

James Freeman (2021) ได้อธิบายความสำคัญของแผนที่ความคิดไว้ว่าแผนที่ความคิดจะช่วยให้คุณคิดได้อย่างมีวิจารณญาณมากขึ้นและช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ฉะนั้นแผนที่ความคิดจึงมีประโยชน์มากดังนี้ 1) ช่วยในการระดมสมอง แผนที่ความคิดช่วยให้คุณคิดได้อย่างตรงประเด็นสามารถแยกประเด็นหลัก ประเด็นรองที่มีความเชื่อมโยงกันได้ 2) ช่วยในการตัดสินใจ ในขณะที่เรากำลังคิดตัดสินใจ คุณสามารถเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหลัก การเขียนแผนที่ความคิดจึงเป็น

เครื่องมือที่ช่วยให้มองเห็นถึงปัจจัยนั้นที่จะมาสนับสนุนในการตัดสินใจ ช่วยให้คิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและนำข้อมูลไปสู่การตัดสินใจ และ3) ช่วยในการจัดบันทึก ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือนักธุรกิจสามารถนำแผนที่ความคิดมาใช้ในการจัดบันทึกได้ทั้งในขณะเรียนหรือในขณะประชุมก็ได้ เมื่อเราได้รับข้อมูลมาก็นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดบันทึกและนำมาจัดระเบียบตามแบบของแผนที่ความคิดเราก็จะได้ข้อมูลเชิงตรรกะง่ายต่อความเข้าใจ นอกจากนี้ยังมี Raphaela Brandner (2021) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนแผนที่ความคิดไว้ว่าการที่เขียนแผนที่ความคิดไม่ว่าคุณจะเป็นนักเรียนหรือนักธุรกิจก็ตามจะสื่อถึงความเป็นมืออาชีพเพราะแผนที่ความคิดมีประโยชน์มากอย่างเช่น 1) ใช้ออกแบบโครงสร้างของข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ช่วยพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญ 3) ช่วยจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ และ4) ช่วยพัฒนาความทรงจำและการระลึกได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังมี ศิริพรรณ ชาญสุกิจเมธ (2563) ที่ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า แผนที่ความคิดมีความสำคัญมากอย่างเช่น 1) ทำให้เห็นภาพรวมกว้างๆ ของหัวข้อใหญ่ หรือขอบเขตของเรื่อง 2) สามารถจำแนกกลุ่มความคิดได้อย่างชัดเจน ช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถจับประเด็น และเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น 3) สามารถรวบรวมข้อมูลจำนวนมากลงไว้ในกระดาษแผ่นเดียวกัน 4) ทำให้สามารถวางแผนหรือตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเพราะรู้ว่าตรงไหนกำลังจะไปไหนหรือผ่านอะไรบ้าง และ 5) กระตุ้นให้คิดแก้ไขปัญหา โดยเปิดโอกาสให้มองเห็นวิธีคิดใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์

จากการอธิบายถึงความสำคัญของการเขียนแผนที่ความคิดข้างต้นได้มองเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า แผนที่ความคิดมีความสำคัญต่อการระดมสมองโดยฝึกการใช้สมองให้คิดวิเคราะห์ได้อย่างตรงประเด็น สามารถแยกประเด็นหลัก ประเด็นรองที่มีสัมพันธ์ความเชื่อมโยงกันได้ รู้จักนำแผนที่ความคิดมาช่วยในการแก้ไขปัญหาและช่วยในการตัดสินใจจากการนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหลักมาสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจ ได้ฝึกให้สมองได้คิดสร้างและออกแบบโครงสร้างของข้อมูลที่มีจำนวนมากมาไว้ในกระดาษแผ่นเดียวทำให้ง่ายต่อการจับประเด็นสำคัญ ง่ายต่อการทำความเข้าใจและง่ายต่อการจดจำด้วย

ภาพที่ 1 รูปแบบ 7 ชนิดของแผนที่ความคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ (One-group pretest-posttest design) โดยมีประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย ทุกคนที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษเชิงวิชาชีพด้านสุขภาพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 162 คนซึ่งได้ดำเนินการขออนุญาตจริยธรรมวิจัยในมนุษย์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว (CRC.IRB NO. 023/2565)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการดำเนินการวิจัยโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

$$\frac{Q1 \times Q2 - Q3}{\text{สัปดาห์ที่ 8}}$$

สัปดาห์ที่ 8

Q1 หมายถึง ทดสอบผู้เรียนก่อนการใช้แผนที่ความคิด

X หมายถึง ดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด

Q2 หมายถึง ทดสอบผู้เรียนหลังการใช้แผนที่ความคิด

Q3 หมายถึง การประเมินเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิด

จากสัญลักษณ์ข้างต้น Q1 หมายถึง ทำการทดสอบผู้เรียนโดยให้ทำแบบทดสอบการอ่านจับใจความก่อนการใช้แผนที่ความคิดจำนวน 60 ข้อ จากนั้นดำเนินการเรียนการสอนในการจัดบันทึกข้อมูลสำคัญโดยใช้แผนที่ความคิดซึ่งได้ยึดหลักตามรูปแบบของ Alan Draper (2022) โดยประกอบไปด้วยรูปแบบ 7 ชนิดดังนี้ 1. Flow Map, 2. Multi-flow map, 3. Brace map, 4. Tree map, 5. Circle map, 6. Bubble map, และ 7. Double bubble map ให้แก่ผู้เรียนโดยใช้สัญลักษณ์ X และทำการทดสอบผู้เรียนหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนครบตามรูปแบบทั้ง 7 ชนิดโดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบการอ่านจับใจความหลังเรียนซึ่งใช้แบบทดสอบชุดเดิมจำนวน 60 ข้อโดยใช้สัญลักษณ์ Q2 พร้อมทำแบบประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้สัญลักษณ์ Q3 โดยมีขั้นตอนแต่ละสัปดาห์ตามรายละเอียดดังนี้

สัปดาห์	กิจกรรม
1	ผู้วิจัยอธิบายลักษณะของแผนที่ความคิด ความสำคัญของแผนที่ความคิด ประโยชน์ของแผนที่ความคิด และรูปแบบของแผนที่ความคิด จากนั้นทำการเรียนการสอนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 1. Flow map ซึ่งเป็นแผนที่ความคิดที่ใช้แสดงลำดับขั้นตอนของข้อมูลจากจุดเริ่มต้นไปยังจุดสิ้นสุดซึ่งแผนที่ชนิดนี้จะแสดงภาพรวมและช่วยจัดลำดับขั้นตอนของข้อมูลให้เป็นระบบ จากนั้นจะให้ผู้เรียนได้อ่านบทความพร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญด้วยตนเองและทำการจดบันทึกโดยการเขียนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 1. Flow map

ลำดับ	กิจกรรม
2	ทำการเรียนการสอนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 2. Multi-flow map ซึ่งเป็นแผนที่ความคิดแบบเรียงลำดับขั้นตอนหลายมิติที่ทำให้มองเห็นภาพเหตุและผลที่เกิดจากความคิดหลักนั้น จากนั้นจะให้ผู้เรียนได้อ่านบทความพร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญด้วยตนเองและทำการจดบันทึกโดยการเขียนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 2. Multi-flow map
3	ทำการเรียนการสอนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 3. Brace map ซึ่งเป็นแผนที่ความคิดแบบเชื่อมโยงคล้ายปีกกาโดยแสดงความสัมพันธ์จากความคิดหลักแตกแขนงความคิดย่อยออกไปยังส่วนต่าง ๆ ทำให้เห็นภาพแบบชัดเจนและเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น จากนั้นจะให้ผู้เรียนได้อ่านบทความพร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญด้วยตนเองและทำการจดบันทึกโดยการเขียนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 3. Brace map
4	ทำการเรียนการสอนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 4. Tree map ซึ่งเป็นแผนที่ความคิดที่ใช้แบ่งหมวดหมู่เป็นลำดับชั้นโดยหากมีหลายหมวดหมู่ก็จะมองเห็นภาพที่เข้าใจได้ง่ายขึ้น จากนั้นจะให้ผู้เรียนได้อ่านบทความพร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญด้วยตนเองและทำการจดบันทึกโดยการเขียนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 4. Tree map
5	ทำการเรียนการสอนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 5. Circle map ซึ่งเป็นแผนที่ความคิดที่ใช้แบ่งแนวคิดประเภทหมวดหมู่เพื่อแสดงให้เห็นว่าแต่ละหมวดหมู่มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันซึ่งมีพื้นที่ตรงกลางไว้แสดงความคิดหลัก จากนั้นจะให้ผู้เรียนได้อ่านบทความพร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญด้วยตนเองและทำการจดบันทึกโดยการเขียนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 5. Circle map
6	ทำการเรียนการสอนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 6. Bubble map ซึ่งเป็นแผนที่ความคิดที่ใช้อธิบายลักษณะของความคิดหลักโดยแตกแขนงออกมาเป็นความคิดย่อยซึ่งเขียนบอกลักษณะต่าง ๆ ของความคิดหลักลงในวงกลมล้อมรอบ จากนั้นจะให้ผู้เรียนได้อ่านบทความพร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญด้วยตนเองและทำการจดบันทึกโดยการเขียนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 6. Bubble map
7	ทำการเรียนการสอนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 7. Double bubble map ซึ่งเป็นแผนที่ความคิดที่สร้างจากวงกลมที่คาบเกี่ยวกันซึ่งวงกลมแต่ละวงแสดงถึงแนวคิดที่แตกต่างกันโดยมีส่วนที่คาบเกี่ยวกันแสดงถึงแนวคิดที่มีร่วมกัน จากนั้นจะให้ผู้เรียนได้อ่านบทความพร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญด้วยตนเองและทำการจดบันทึกโดยการเขียนแผนที่ความคิดรูปแบบที่ 7. Double bubble map
8	ทำการทดสอบผู้เรียนอีกครั้งหลังเรียนรูปแบบแผนที่ความคิดครบทั้ง 7 ชนิดโดยให้ผู้เรียนทำข้อสอบชุดเดิมจำนวน 60 ข้อ จากนั้นให้ผู้เรียนประเมินเจตคติที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความซึ่งผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจดบันทึก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 อย่าง

ดังนี้

1. แบบทดสอบการอ่านจับใจความ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษารูปแบบการเขียนแผนที่ความคิดโดยในงานวิจัยครั้งนี้ได้ยึดรูปแบบการเขียนแผนที่ความคิดของ Alan Draper (2022) ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด 7 ชนิด ได้แก่ 1. Flow map, 2. Multi-flow map, 3. Brace map, 4. Tree map, 5. Circle map, 6. Bubble map, และ 7. Double bubble map

1.2 ศึกษาบทความที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเขียนแผนที่ความคิดทั้ง 7 ชนิดแล้วนำมาเป็นแบบทดสอบการอ่านจับใจความให้แก่ผู้เรียนจำนวน 60 ข้อ

1.3 นำรูปแบบการเขียนแผนที่ความคิดและแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.34 – 1 อีกทั้งผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นจำนวน 60 ข้อไปคำนวณหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.43-0.58 โดยถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และได้คำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยมีผลอยู่ระหว่าง 0.62-0.74 ซึ่งถือว่าข้อสอบมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่น่าไปใช้ได้

2. แบบประเมินเจตคติของนักศึกษา โดยการจัดทำแบบประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินเจตคติ จากนั้นได้นำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างแบบประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความจำนวน 13 ข้อซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale) ได้แก่ มากที่สุด(5), ดีมาก(4), ปานกลาง(3), น้อย(2), และน้อยที่สุด(1)

2.2 นำแบบประเมินเจตคติตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1 รวมทั้งได้คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.69-0.81 โดยถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าเชื่อถือได้

3. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลทั้งก่อนและหลังการทำแบบทดสอบการอ่านจับใจความจำนวน 60 ข้อ จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย, และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของข้อมูลที่ได้รับจากการทำแบบทดสอบการอ่านจับใจความและแบบประเมินเจตคติของนักศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษา ได้สรุปผลการศึกษา 2 หัวข้อ ดังนี้

1. สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากการทำแบบทดสอบของนักศึกษาทั้งก่อนและหลังการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ
2. สรุปผลการประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ

ผลการศึกษาของทั้งสองหัวข้อสรุปได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการทำแบบทดสอบของนักศึกษาทั้งก่อนและหลังการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้แผนที่ความคิด

คะแนน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	Sig.
ก่อนเรียน	162	38.81	5.80	0.00
หลังเรียน	162	46.15	6.76	

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของนักศึกษาก่อนการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 38.81 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 5.80 แต่ในขณะที่หลังการได้เรียนรู้รูปแบบการเขียนแผนที่ความคิดทั้ง 7 ชนิดแล้วผลคะแนนการทดสอบการอ่านจับใจความของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 46.15 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 6.76 ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษพบว่ามีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยถึง 7.34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. ผลการประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิด

รายการ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับ เกณฑ์
ด้านความรู้			
1. นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ	4.11	0.72	ดีมาก
2. นักศึกษาสามารถเขียนแผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้	3.96	0.65	ดีมาก
3. นักศึกษามีพัฒนาการอ่านที่ดีขึ้นหลังการใช้แผนที่ความคิด	4.07	0.69	ดีมาก
4. นักศึกษาสามารถนำแผนที่ความคิดไปใช้ประโยชน์ได้กับรายวิชาอื่น ๆ	4.17	0.73	ดีมาก
5. นักศึกษาเห็นควรให้มีการเรียนการสอนแผนที่ความคิดกับนักศึกษารุ่นต่อ ๆ ไป	4.14	0.74	ดีมาก
เจตคติด้านความรู้ในภาพรวม	4.16	0.71	ดีมาก
ด้านความสำคัญของการใช้การเขียนแผนที่ความคิด			
6. นักศึกษาคิดว่าแผนที่ความคิดมีผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ	4.16	0.71	ดีมาก
7. นักศึกษาคิดว่าการเรียนรู้เรื่องแผนที่ความคิดจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและจดจำวิธีการเขียนได้อย่างถูกต้อง	4.11	0.68	ดีมาก
8. นักศึกษาคิดว่าการมีความรู้เรื่องแผนที่ความคิดจะช่วยพัฒนาความเข้าใจและจดจำข้อมูลสำคัญของบทความที่อ่านได้ดีขึ้น	4.15	0.66	ดีมาก
9. นักศึกษาคิดว่าการมีทักษะการเขียนแผนที่ความคิดจะช่วยให้เกิดความคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และสรุปข้อมูลสำคัญได้ดีขึ้น	4.04	0.68	ดีมาก
10. นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อแผนที่ความคิด	4.13	0.69	ดีมาก
เจตคติด้านความสำคัญของการเขียนแผนที่ความคิดโดยภาพรวม	4.13	0.71	ดีมาก
ด้านบรรยากาศการเรียน			
11. มีระยะเวลาที่เหมาะสมในการสอน	4.31	0.72	ดีมาก
12. มีสื่อที่เหมาะสมในการสอน	4.12	0.77	ดีมาก
13. จัดรูปแบบและเนื้อหาที่เหมาะสมในการสอน	4.15	0.76	ดีมาก
เจตคติด้านบรรยากาศในภาพรวม	4.19	0.75	ดีมาก
รวมทั้งสิ้น	4.16	0.72	ดีมาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความปรากฏค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น 4.16 ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์ดีมากโดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.72 เมื่อพิจารณาแยกแต่ละด้านพบว่า นักศึกษามีเจตคติด้านความรู้ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.16 ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์ดีมากโดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.71 ในขณะที่ด้านความสำคัญของการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.13 อยู่ในระดับเกณฑ์ดีมากซึ่งมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.69 และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ในภาพรวม นักศึกษามีเจตคติต่อด้านนี้ปรากฏค่าเฉลี่ยรวมเป็น 4.19 ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์ดีมากเช่นกันโดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.75

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่นำเสนอไปข้างต้นมีประเด็นที่ควรอภิปรายดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้พบผลการศึกษาว่า หลังการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้แผนที่ความคิดซึ่งก็มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของงานวิจัยของ Jose M Guerrero and Pilar Ramos (2016) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การใช้แผนที่ความคิดสำหรับการอ่านและความเข้าใจในการอ่านบทความวิชาการ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า การใช้แผนที่ความคิดเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากต่อการอ่านและความเข้าใจในบทความทางวิชาการ เนื่องจากแผนที่ความคิดช่วยให้ผู้อ่านได้รู้จักแยกประเด็นของปัญหาจากบทความนั้นซึ่งประเด็นเหล่านั้นจะมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาตามจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ สุกานดา เปี่ยมบริบูรณ์ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาด้วยแผนที่ความคิดกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 33 คน โดยพบผลการศึกษาว่า 1) นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลชั้นปีที่ 1 ที่เรียนโดยการใช้แผนที่ความคิดมีคะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และ 2) นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลชั้นปีที่ 1 ที่เรียนโดยการใช้แผนที่ความคิดมีความพึงพอใจต่อการใช้แผนที่ความคิดในวิชาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนซึ่งยังมีผลการศึกษาของ Mohammad Mahmoud Talal Mohaidat (2018) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้โปรแกรมแผนที่ความคิดกับนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 60 คนซึ่งพบผลการศึกษาว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้ใช้โปรแกรมแผนที่ความคิดมีคะแนนการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

จากผลของงานวิจัยข้างต้นที่ได้กล่าวมา มีความสอดคล้องของการศึกษาคือ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นหลังการใช้แผนที่ความคิด เหตุเนื่องจากนักศึกษาได้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเขียนแผนที่ความคิดที่ถูกต้องและยังได้ฝึกการเขียนแผนที่ความคิดด้วยตนเองจึงเป็นการฝึกการใช้ความคิด วิเคราะห์ แยกแยะ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และวางแผนการเขียนรูปแบบแผนที่ความคิดด้วยตนเองจึงเกิดความเข้าใจ

สามารถจดจำเนื้อหาจากบทความที่อ่านได้ดีขึ้นซึ่งก็เป็นไปตามแนวความคิดของ Tony Buzan ซึ่งได้นำเอาความรู้เรื่องสมองมาปรับใช้เพื่อการเรียนรู้โดยได้พัฒนาการจดบันทึกแบบเดิมที่เป็นตัวอักษร เป็นบรรทัด ๆ เป็นแถว ๆ ใช้ปากกาหรือดินสอในการจดบันทึก เปลี่ยนมาเป็นบันทึกด้วยคำ ภาพ สัญลักษณ์ แบบแผ่รัศมี แตกรูปออกมารอบ ๆ ศูนย์กลางเหมือนการแตกแขนงของกิ่งไม้โดยใช้สีเส้นโดยใช้สมองให้เกิดการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และสรุปความสัมพันธ์จึงทำให้การเขียนแผนที่ความคิดเป็นกลวิธีหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน ดังนั้นการที่นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องการเขียนแผนที่ความคิดจึงช่วยให้เกิดความเข้าใจและจดจำเนื้อหาพร้อมทั้งออกแบบวิธีการเขียนแผนที่ได้อย่างถูกต้องซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการอ่านที่ดีขึ้นอย่างที่ James Freeman (2021) ได้กล่าวไว้ว่าแผนที่ความคิดจะช่วยให้คิดได้อย่างมีวิจารณญาณมากขึ้นและช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ฉะนั้นแผนที่ความคิดจึงมีประโยชน์มากต่อการช่วยระดมสมองสามารถคิดได้อย่างตรงประเด็น สามารถแยกประเด็นหลัก ประเด็นรองที่มีความเชื่อมโยงกันได้ นอกจากนี้ยังมี Raphaela Brandner (2021) ก็ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าการใช้แผนที่ความคิดจะช่วยพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญ และศิริพรรณ ชาญสุกิจเมธ (2563) ก็ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าแผนที่ความคิดมีความสำคัญมากต่อการช่วยทำให้เห็นภาพรวมกว้างๆ ของหัวข้อใหญ่ หรือขอบเขตของบทความรวมไปถึงสามารถจำแนกกลุ่มความคิดได้อย่างชัดเจน ช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถจับประเด็น และเข้าใจได้ง่าย

1. จากผลการศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้แผนที่ความคิดพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.16 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก นอกจากนี้จากการรวบรวมข้อมูลพบว่านักศึกษามีเจตคติที่สอดคล้องกันว่านักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจต่อแผนที่ความคิดทำให้สามารถเขียนแผนที่ความคิดได้ด้วยตนเองจึงมีพัฒนาด้านการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และสรุปความสัมพันธ์จึงสามารถวางแผนการเขียนแผนที่ความคิดได้ดีขึ้น และที่สำคัญนักศึกษายังสามารถนำแผนที่ความคิดไปใช้ประโยชน์ได้กับการรายวิชาอื่นๆ อีกด้วย อีกทั้งนักศึกษายังเห็นควรให้มีการเรียนการสอนแผนที่ความคิดให้กับนักศึกษารุ่นต่อไปด้วย ซึ่งก็เชื่อมโยงกับงานวิจัยของ Tungprapa (2015) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบต่อการใช้โปรแกรมแผนที่ความคิดในการเรียนกระบวนการวิจัยการศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งได้ค้นพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่ากลยุทธ์การใช้แผนที่ความคิดมีประโยชน์อยู่ในระดับดีมากที่สุด อีกทั้งงานวิจัยของ Ling Wang (2019) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้แผนที่ความคิดมาเป็นกลยุทธ์ในการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ โดยค้นพบว่าการใช้แผนที่ความคิดมาเป็นกลยุทธ์ในการสอนนั้นจะช่วยเพิ่มความริเริ่มสร้างสรรค์ เพิ่มความน่าสนใจ และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนไวยากรณ์ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น และ Raphaela Brandner (2021) ก็ยังคงกล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนแผนที่ความคิดว่า การที่คุณเขียนแผนที่ความคิดไม่ว่าคุณจะเป็นนักเรียนหรือนักธุรกิจก็ตามจะสื่อถึงความเป็นมืออาชีพเพราะแผนที่ความคิดมีประโยชน์มาก เมื่อเราได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาจดบันทึกและนำมาจัดระเบียบตามรูปแบบของแผนที่ความคิดเราก็จะได้ข้อมูลเชิงตรรกะง่ายต่อความเข้าใจ ดังนั้นการเขียนแผนที่ความคิดจึงเป็นอีกหนึ่งกลวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านที่ดีขึ้นซึ่งควรเริ่มจาก

การให้ผู้เรียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับการเขียนแผนที่ความคิดแล้วจึงนำเข้าสู่กระบวนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจถึงรูปแบบและวิธีการเขียนแผนที่ความคิดโดยนำบทความที่อ่านมาคิดวิเคราะห์ทั้งในด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์เชิงความสัมพันธ์ หรือการคิดวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยใช้หลักการเขียนแผนที่ความคิดมาเชื่อมโยงความคิดหนึ่งไปยังอีกความคิดหนึ่งโดยใช้ลายเส้น ลูกศร สีเส้น ภาพ และสัญลักษณ์เพื่อให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรม ดังนั้น การเขียนแผนที่ความคิดจึงมีความหลากหลายที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจในวิเคราะห์เพื่อสรุปความสัมพันธ์ของเนื้อหาจากบทความที่อ่านด้วยตัวของผู้เรียนเองจึงเป็นการช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนที่นำวิธีการสอนหลักการเขียนแผนที่ความคิดไปใช้กับผู้เรียนต่างระดับกันควรคำนึงถึงความยากง่ายของบทความด้วย
2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ควรให้ผู้เรียนทราบและเข้าใจหลักการเขียนแผนที่ความคิดแต่ละรูปแบบ ยกตัวอย่างรูปแบบการเขียนแผนที่ความคิดที่หลากหลาย ฝึกการสรุปประเด็นสำคัญจากเรื่องที่กำลังศึกษา จัดจำแนกและควรออกแบบการเขียนแผนที่ความคิดด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาอื่น ๆ
2. ควรเพิ่มระยะเวลาในการทำการศึกษาเพื่อผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการใช้แผนที่ความคิดได้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ศิริพรรณ ชาญสุกิจเมธี. (2561). *แผนที่ความคิด: Mind Mapping*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 2 กรกฎาคม 2565). จาก https://www.si.mahidol.ac.th/th/division/soqd/admin/news_files/403_18_4.pdf.
- ศุภโชค กำเนิดงาม. (2561). *ความเป็นมาของ Mind Map*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 12 กรกฎาคม 2565). จาก <https://www.gotoknow.org/posts/427863>.
- สุกานดา เปี่ยมบริบูรณ์. (2558). *การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาด้วยการเขียนแผนที่ความคิด*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 11 กรกฎาคม 2565). จาก <https://research.rmutsb.ac.th/fullpaper/2558/2558240240355.pdf>.
- Brandner, R. (2021). *Why Mind Mapping?*. (Online) (Retrieved July 8, 2022) from <https://www.mindmeister.com/blog/why-mind-mapping/>.
- Draper, A. (2022). *The 7 Types of Mind Map*. (Online) (Retrieved July 18, 2022) from <https://www.business2community.com/infographics/the-7-types-of-mind-map-you-need-to-know-about-infographic-02255971>.

- Engvid, J. (2017). *How to use Mind Maps to understand and remember what you read!* (Online) (Retrieved July 10, 2022) from <https://www.youtube.com/watch?v=k1rwf370z5E>.
- Freeman, J. (2021). *What is the Purpose of a Mind Map?*. (Online) (Retrieved July 11, 2022) from <https://www.edrawsoft.com/mind-map-purpose.html>.
- Guerrero, J. and Ramos, P. (2016). *Mind mapping for reading and understanding scientific literature*. (Online) (Retrieved July 11, 2022) from <http://journalijcar.org/issues/mind-mapping-reading-and-understanding-scientific-literature>.
- Mohaidat, M. (2018). *The Impact of Electronic Mind Maps on Students' Reading Comprehension*. (Online) (Retrieved July 11, 2022) from https://www.researchgate.net/publication/323736686_The_Impact_of_Electronic_Mind_Maps_on_Students'_Reading_Comprehension.
- Tungprapa, T. (2015). *Effect of Using the Electronic Mind Map in the Educational Research Methodology Course for Master-Degree Students in the Faculty of Education*. (Online) (Retrieved July 26, 2023) from <http://www.ijiet.org/papers/615-T00010.pdf>.
- Wang, L. (2019). *Research on the Application of the Mind Map in English Grammar Teaching*. (Online) (Retrieved July 26, 2023) from <http://www.academypublication.com/issues2/tpls/vol09/08/15.pdf>.

